

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014

מספר השאלון: 712,069201

פסיכולוגיה

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (25×2) — 50 נקודות

פרק שני — (10×5) — 50 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: כתוב בצורה תמציתית ומדויקת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-4 (לכל שאלה — 25 נקודות).

1. לדינה יש ילד בן 6. דינה חושבת שפנה אינו זקוק לטלפון נייד, ולמרות זאת היא קנתה לו טלפון, מפני שלכל חבריו יש מכשיר כזה.

א. הצג את המסקנה הנובעת ממחקרו של אש (1951) על הקווים, והסבר באמצעותה את התנהגותה של דינה. בתשובתך השתמש במושג העיקרי שאש מזכיר. (12 נקודות)

ב. דינה נמצאת בדיסוננס קוגניטיבי.

על פי פסטינגר, הסבר מהו דיסוננס קוגניטיבי.

הסבר את הדיסוננס שדינה נמצאת בו, והצע דרך אחת שבאמצעותה היא יכולה להפחית את עוצמת הדיסוננס. (13 נקודות)

2. ההתנהגות של ההורים בתקופת הגמילה של ילדם מחיתולים היא בעלת חשיבות רבה להתפתחות הילד.

א. על פי פרויד, באיזה שלב נמצא הילד בתקופה זו? הצג את הקונפליקט העיקרי המאפיין שלב זה, והסבר איזו התנהגות הורית יכולה לסייע לילד לפתור את הקונפליקט. (13 נקודות)

ב. על פי רוג'רס, הסבר את המושג "הערכה חיובית מותנית", וכיצד הערכה חיובית מותנית יכולה לבוא לידי ביטוי ביחס של ההורים לילד בתקופה זו. (12 נקודות)

3. דני וחבריו המתבגרים יצאו לבלות. החברים הציעו לשתות אלכוהול ולהשתכר. דני התלבט, ולאחר שחשב איך יגיבו חבריו אם לא ישתה, החליט להצטרף אליהם.

א. על פי אריקסון, מהי המשימה ההתפתחותית של גיל ההתבגרות?

הסבר כיצד משימה זו באה לידי ביטוי אצל דני. בהסברך השתמש בשני מושגים מהתאוריה של אריקסון. (13 נקודות)

ב. האם דני הרגיש לחץ? הסבר את תשובתך על פי מודל האינטראקציה של לזרוס. (12 נקודות)

4. סבא משה בן ה' 70 מתקשה להסתגל לשימוש במחשב. נכדו אביתר, איש מחשבים שעובד בהייטק, מנסה ללמד את סבא משה להשתמש במחשב.
- א. הסבר מהו "עיצוב התנהגות".
- הדגם כיצד אביתר יכול ללמד את סבא משה להשתמש במחשב באמצעות "עיצוב התנהגות". (13 נקודות)
- ב. על פי התיאור בפתיח, באיזה סוג סכמה אפשר לסווג את סבא משה, ובאיזה סוג סכמה אפשר לסווג את אביתר? הסבר כיצד קבעת זאת. (12 נקודות)

פרק שני (50 נקודות)

ענה על חמש מהשאלות 5-14 (לכל שאלה – 10 נקודות).

5. רונן לומד נהיגה. לפעמים הוא יושב במושב האחורי במכונית עד שהתלמיד שלפניו יסיים את השיעור שלו. כאשר התלמיד שלפניו הוא נער, רונן מתבונן היטב בפעולותיו ומקשיב להערות המורה לתלמיד. אולם כאשר בשיעור שלפניו לומדת נערה, רונן שם לב פחות לפעולותיה, מכיוון שהוא מזלזל בה ומאמין שבנות אינן יכולות להיות נהגות טובות.
- הגדר מהי "דעה קדומה", והדגם כיצד שלושת המרכיבים של דעה קדומה באים לידי ביטוי אצל רונן.
6. ציין שני קריטריונים להשוואה בין המושגים "בשילה" ו"למידה".
- השווה בין שני המושגים על פי הקריטריונים שציינת.
7. יש הטוענים שכאשר מתקבלים תלמידים חדשים לחטיבת הביניים, לא כדאי לתת למורים בחטיבה מידע על ההישגים שהיו לתלמידים בבית הספר היסודי.
- האם הטענה נכונה?
- הצג נימוק אחד מסוג ראיה, המבסס את הטענה או מפריך אותה.
8. מהו "אפקט העומד מן הצד"?
- כתוב שני הסברים אפשריים לתופעת "אפקט העומד מן הצד".

9. יורם ואריק, שיושבים בכיתה זה ליד זה, נוהגים להשתמש בטלפון הנייד בזמן השיעור. יורם נתפס כשהשתמש בטלפון הנייד שלו בזמן השיעור. על פי תקנון בית הספר הוא נאלץ להפקיד את הטלפון במזכירות, וקיבל אותו רק בסוף היום. בימים שלאחר מכן יורם לא השתמש בטלפון בזמן השיעור, וכך עשה גם חברו אריק. הסבר את השינוי בהתנהגות שהתרחש אצל יורם ואת השינוי בהתנהגות שהתרחש אצל אריק. בתשובתך השתמש במושגים מתאימים מתחום הלמידה.
10. דויד נוהג להכניס עפרונות לפיו ולנשוך אותם. על פי פרויד, מהו קיבעון? הסבר את התנהגותו של דויד באמצעות מושג זה.
11. עובדים קיבלו הודעה על אפשרות ששכרם יקוצץ במסגרת התייעלות המפעל שהם עובדים בו. מהי התמודדות מטרימה? כיצד התמודדות מטרימה יכולה לסייע לעובדים להתמודד עם הלחץ שהם עשויים לחוות?
12. יותם רצה מאוד להתקבל ללימודים בפקולטה להנדסה בטכניון, אך הוא לא התקבל ללימודים משום שנתוני הקבלה שלו לא היו גבוהים די הצורך. יותם התאכזב וחש איום וחרדה. על פי רוג'רס, ציין את סוגי הפערים המשמשים מקור לתחושת איום. הדגם סוג אחד של פער על פי המקרה של יותם.
13. חגי, תלמיד כיתה י', למד בשיעור גאומטריה על חפיפת משולשים, ולא הצליח להבין את ההסברים של המורה. למחרת הוא הביט בסרטוט, ולפתע הבין את הנושא. ציין את סוג הלמידה שהתרחשה אצל חגי, והדגם שניים ממאפייניה על פי המקרה של חגי.
14. כאשר כל הכיתה התבקשה לסייע בחלוקת מזון לנזקקים לקראת החגים, נועה התנדבה מיד. ציין את שלושת הממדים על פי התאוריה התלת־ממדית לייחוס סיבתיות של קלי, והבא דוגמה להתנהגות אפשרית של נועה על פי כל אחד מן הממדים. הסבר כיצד יהיה אפשר לקבוע בעזרת שלושת הממדים, כי הסיבה להתנדבותה של נועה היא פנימית.

בהצלחה!